

Od 1. nov. dalje naročnina mesečno 30 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din.

Uredništvo: Kopitarjeva ul. 6/III. Tel. 40-01 do 40-05

SCOUVENEC

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Ček. rač.: Ljubljana št. 10.650 za naročnino in št. 10.349 za inserate.
Uprava: Kopitarjeva ulica 6
Tel. 40-01 do 40-05
Podruž.: Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Kranj, Novo mesto, Trbovlje.

Rooseveltova zmaga gotova

Ob 6 zjutraj je newyorški radio poročal, da vodi Roosevelt že v 35 državah s 436 volivnimi možmi - Volitve so se končale ob 5 zjutraj po srednjeevropskem času - Končni izidi bodo znani do večera

New York, 5. nov. t. Associated Press. Kakor hitro so se davi začele volitve, je bil naval na volišča ogromen. Tudi iz notranjosti države prihajajo poročila, da od prvega začetka volitev ogromne množice naravnost oblegajo vsako volišče. Nad New Yorkom sije najlepše sonce. Ko se je v New Yorku prikazal na svojem volišču sam kandidat Willkie, ga je nekaj stotin volivcev pozdravilo z bučnimi manifestacijami. Spremljevalo ga je veliko policistov, da ga ubranijo pred ljubeznivostmi njegovih pristašev. V Sharonu so začeli glasovati že ob zori, ko so morali prižgati sveče, da so mogli voditi zapisnike.

New York, 5. nov. t. Associated Press: Poročila, ki prihajajo iz notranjosti države, pravijo, da je v sredini države in na zahodu prevladovalo elabo vreme, toda udeležba pri volitvah je povsod ogromna. Dosedanja poročila objavljajo številke, ki se niso bile pri ameriških volitvah nikdar dosežene. Sam New York ima 3.380.000 volivcev. Velika večina je oddala svoje glasove že pred 12. uro. Tudi v Milwaukee v Wisconsinu je večina glasovala pred 9. uro dopoldne.

Po prvih volilnih izidih sodeč, so južne države, kakor je bilo pričakovati, dosedaj dale ogromno večino Rooseveltu. Številke iz drugih krajev pa ne dovolijo nobenega sklepa glede izida. Predsednik demokratične stranke je izjavil, da bo Roosevelt izvoljen celo v Wilkievi domovinski državi Indiani. Wilkiejevo rojstno mesto bo dalo dve tretjini glasov za Roosevelta. Na splošno se po prvih številkah, ki prihajajo, še ni mogoče izreči končne sodbe o odločitvi, ki bo padla.

Roosevelt zmaga

London, 6. nov. t. Reuter objavlja ob 5.30 zjutraj: Najnovejša poročila iz Združenih držav Severne Amerike pravijo, da vodi Roosevelt v 35 državah s 436 volivnimi možmi, Wilkie pa vodi v 11 državah s skupno 82 volivnimi možmi.

Ker znaša število volivnih mož 531 za vso državo in je za zmago zadosti 266 volivnih mož, je torej verjetno, da bo Roosevelt, ki vodi v 35 državah, ki razpolagajo s skupno 436 možmi, odnesel veliko zmago nad svojim nasprotnikom. Manjkajo še izidi iz zahodnih držav. Kalifornija, Oregon in še nekatere zahodne države bodo vpsale svoje izide šele po 20. uri kalifornijskega časa (5. uri srednjeevropskega časa), tako da končni izidi ne bodo znani prej, kakor v dopoldanskih urah srednjeevropskega časa.

Verjetnost Rooseveltove zmage nad Wilkiejem je bila napovedana že v prvih volilnih urah, ko so se po vseh državah navalile velike množice volivcev okrog volišč in so prvi podatki o volitvah takoj pokazali, da vodi predsednik Roosevelt že v 12 državah nad svojim nasprotnikom. To razmerje je ostalo nekaj ur nespremenjeno, nakar so se pojavile še nadaljne države, v katerih je Roosevelt prevzel mogočno vostvo. Najprej so se pridružile okrog demokratske zastave južne države, ki so stalno glasovale za demokratično stranko in predstavljajo njeno trdnjavo. Toda veliko presenečenje je nastalo, ko je tudi Indiana, rojstna država Wilkieja, začela prikazovati znatno težnjo v prilog Rooseveltu. Proti poldnevju je Roosevelt prevzel vodstvo še v Massachusettsu, Missouriju, New Mexico. V Kansasu je dolgo časa razmerje neodločeno in sta imela oba kandidata skoraj enako število glasov. Popoldne so se začele tudi vzhodne države nagibati k Rooseveltu. Iz New Yorka so prihajale velikanke številke za Roosevelta, toda tudi Wilkie je mnogo dobival. Proti 17. uri je radio razglasil, da vodi Roosevelt že v 25 državah, medtem ko ima Wilkie vodilno večino komaj v 12 državah, in je celo izgubil že svojo domovinsko državo Indiano. Ob 18. uri (po evropskem času ob 2 zjutraj), ko so po vzhodnih državah že nehali z glasovanjem, je postalo verjetno, da bo Roosevelt odnesel zmago in so demokratični voditelji že razglasili napovedi o njihovi zmagi. Ob 19 zvečer je na-

petost dosegla svoj višek, ko so prišli izidi iz osrednjih ameriških držav in je bilo povedano, da Roosevelt že vodi v državah z 235 volivnimi možmi, medtem ko jih je Wilkie imel do takrat šele 115.

New York, 6. novembra t. Associated Press: Država Indiana, ki je rojstna država Wilkieja, je zaenkrat dala svojemu rojaku samo 636 volivnih okrožij od 3.898, ki jih ima. Roosevelt je dobil tamkaj že 2 milijona 300.000 glasov. Wilkie pa 2 milijona 100.000.

»New York Daily« je objavil o polnoči posebno izdajo, v kateri je oznanja, da je Roosevelt ponovno izvoljen za predsednika, čeprav izidi volitev še niso dokončno znani. Tudi »Kansas City Star« javlja z velikimi napisi Rooseveltovo izvolitev, čeprav je država Kansas trenutno še po večini na strani Wilkieja.

Drugi listi, ki so izšli opolnoči, javljajo, da bo po vsej verjetnosti Roosevelt odnesel veliko zmago nad svojim protivnikom. Roosevelt sam je pred polnočjo izjavil, da z velikim zaupanjem pričakuje izida volitev. Wilkie pa je izjavil, da volitve še niso končane, da so presenečenja še vedno mogoča in da bo mogoče zvedeti za dokončne izide šele v sredo opoldne.

Kdo je volil Roosevelta, kdo Wilkieja?

New York, 6. nov. t. DNB. Volivna udeležba je bila zelo velika. To je treba razlagati tako, da so prišli na volišče ljudje, ki bi se bili sicer vzdržali. Hoteli so oddati svoje glasove proti Rooseveltu. Toda Rooseveltu drži državni aparat, visoko uradništvo, ki je v nevarnosti, da bi z Wilkiejevo zmago izgubilo svoje položaje. Nadalje drže Roosevelta tudi vsa ogromna vojna industrija, ki se boji, da bi prišla ob svoje zaslužke. Ona je Rooseveltu stavila ogromne volivne fonče na razpolago. Nadalje stojijo za Rooseveltom vsi tisti, ki jih je zgrabila protinemška propaganda, ki je več kot eno leto izredno močna. Vsi Amerikanci, ki nove Nemčije ne marajo, vidijo v Rooseveltu prvobornika za demokratične ideale. Prav tako so za Roosevelta vsi priseljenci iz Evrope, kot Čehi, Slovaki, Po-

ljaki, skandinavski narodi, Belgijci, Danci, Nizozemci, Francozi, Grki in seveda vsi Judje.

Proti Rooseveltu in za Wilkieja pa glasujejo vsi oni, ki ne razumejo, zakaj naj bi Amerikanci prelivali svojo kri za Anglijo ali za francosko Indokino, vsi tisti, ki ne želijo, da bi se Amerika udeležila vojne, nadalje vsi, ki Rooseveltov način borbe proti brezposelnosti in gospodarskemu zastoju odklanjajo. Wilkie je za časa volivne borbe prestopal mnogo klevet, toda on sam je ostal v boju pošten, hladen in miren, kar je napravilo dober vtis.

Ameriški listi poudarjajo, da je nemški tisk v svojem pisanju neustranski in stvarjen in da je skrbno pazil, da ne bi napravil vtisa, da se je zavzel za enega kandidata proti drugemu.

Zadnji Rooseveltov govor pred volitvami

New York, 5. nov. AA. Reuter. Na svoji zadnji predvolilni turneji je imel predsednik Roosevelt govor v Pau Kipsyju (državica New York). V tem govoru je med drugim izjavil:

Moramo dan in noč misliti na to, kako bomo ohranili svojo zgodovinsko obliko vladavine in uprave, kajti vidimo, da v velikem delu sveta z uspehom udarjajo na ta ali oni način takšne državne uprave. Zdi se nam, kakor da so ti dogodki še daleč od nas. Vsaj tako se zdi na prvi pogled. Vendar pa moramo imeti v mislih, da bo morda tudi mir naše države odvisen samo od sposobnosti in spretnosti, ki jo bomo pokazali pri obrambi države. Naj že bo kakor koli, danes smo vsi, jaz in vi, hvaležni, da v tej naši prostorni državi vlada povsod mir in da je ves naš narod pripravljen ohraniti državi mir.

Snoči je predsednik Roosevelt imel govor po radiu s svojega posestva v Hydeparku. V njem je med drugim dejal: Nocoj sedim mirno v krogu svoje družine, kakor jih sedi toliko milijonov svobodnih Amerikancev po Združenih ameriških državah.

Izid volitev bo znan danes

Izid volitev v državi New York bo znan v sredo, dne 6. novembra zjutraj med 5 in 6. uro po evrop-

Franklin Roosevelt

skem času. Končni izid volitev bo znan najpozneje opoldne dne 6. novembra.

50 milijonov na volišču

New York, 5. novembra. AA. DNB: Zanimanje volivcev je zelo veliko in udeležba večja kot pri vseh dosedanjih volitvah. Menijo, da bo na volišče prišlo nad 50 milijonov volivcev. V državi New York je 12.000 redarjev skrbelo za red.

Amerika ni sprejela nobenih mirovni predlogov Nemčije

Washington, 5. novembra. AA. DNB: Zunanji minister Hull je med večerajšnjim sprejemom časnika izjavil, da niso resnične govorice, češ da bi bila nemška vlada zaprosila ameriško vlado, da naj angleški vladi izroči predloge za mir.

Meznana tuja letala so metala bombe, ki so ubile 9 ljudi, 21 jih ranile in napravile veliko škodo

Belgrad, 5. nov. m. O današnjem bombardiranju Bitolja je bilo nocoj izdano po agenciji Avali naslednje poročilo: Agencija Avala je pooblaščenca objaviti tole:

Danes, 5. novembra, med 13.40 in 15.10 so tuja letala trikrat preletela naše ozemlje in med letom nad Bitoljem odvrгла na samo mesto 21 bomb. Od odvrgnenih bomb jih je 19 eksplodiralo. Mrtvih je 9, ranjenih pa 21 oseba. Povzročena je prav tako velika materialna škoda.

Napravljeni so bili najstrožji koraki, da se z vsemi sredstvi oborožene sile onemogoči vsak nadaljnji poskus kršitve naše meje in napad na naše ozemlje. Strokovne komisije so odposlane, da po podatkih na kraju samem ugotovijo poreklo omenjenih letal. Po končani preiskavi bo kr. vlada napravila potrebne korake, kakršne zahteva ta incident.

Pomorska bitka pri Krfu?

London, 5. nov. t. Reuter: Iz Aten poročajo, da je včeraj prišlo do pomorske spopada med nekaterimi angleškimi in italijanskimi vojnimi ednicami. Po uradno še nepotrjenih poročilih je neka italijanska bojna ladja dobila resne poškodbe.

Angleška admiraliteta ni objavila nobenih podatkov o tem spopadu. Pač pa je bilo objavljeno sporočilo admiralitete, da je nekaj manjših vojnih edinic avstralske vojne mornarice priplulo v Falerov in se tamkaj usidralo. O prisotnosti grških bojnih ladij v solunski luci admiraliteta ni dala nobenega potrdila.

Belgrad, 5. nov. m. Iz Djevdjelije poročajo, da je danes večina grškega časopisa objavila poročilo o veliki pomorski bitki, ki se je bila snoči pri Krfu.

Letalski napad na Bari in Brindisi

Atene, 5. nov. t. Associated Press: Angleški bombniki so ponoči napadli italijanski pristanišči Brindisi in Bari. Na povratku so napadli tudi nekatere vojaške cilje v Albaniji. Vsa angleška letala so se vrnila na svoja oporišča.

Angleži na Kreti

Atene, 5. nov. m. TCP. Podrobnosti, ki jih je bilo v trenutku mogoče dobiti o izkrcanju angleških čet na Kreti, potrjujejo, da so angleške čete prišle z ladjami iz Egipta, medtem ko je neko število angleških častnikov prispelo z letali na ta otok. Z uradnega mesta poročajo, da so Italijani napadli angleške čete takoj po njihovem izkrcanju. Uradno poročilo ne omenja angleških izgub. Toda iz poročil je razvidno, da bodo angleške čete za sedaj ostale na Kreti.

Nadaljevanje na 2. strani

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno. Zemunska vremenska napoved: V zahodni polovici države in v severnih krajih pretežno oblačno. Na jugu in vzhodni delno oblačno. Deževati utegne na zahodni polovici.

Vojna v Sredozemlju

Grško bojišče

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 5. nov. AA. Stefani, 151. uradno poročilo glavnega štaba italijanske vojske se glasi:

Delovanje italijanskih čet se nadaljuje na epirskem odseku, kjer so naši oddelki potem ko so zlomili močan sovražni odpor, prispeli do gornjega dela doline Vojusa. Naše letalstvo je razvilo silno delovanje ob sodelovanju s kopenskimi vojski in je večerj ves dan bombardiralo ceste, vojaške oddelke, skupine tovornih avtomobilov, barake in obrambne naprave na področju Florine, Kostura in Janine. Bombardiralo je tudi baterije in druge vojaške cilje na severnem podnožju gorovja pri Janini in ob cesti Janina—Kalibaki. Razen tega so naša letala bombardirala tudi pristanišča Volos, Proveza in Patras. Pri letalskih spopadih je bilo sestreljeno eno sovražno lovsko letalo, drugo pa verjetno tudi. Po naknadnih poročilih o letalskih napadih dne 2. novembra, je bilo sestreljenih še 6 sovražnih letal, poleg tistih, ki jih omenja naše poročilo št. 150. Tako znaša skupno število sestreljenih sovražnih letal na ta dan 11, eno letalo pa je bilo poleg tega verjetno tudi še zbito na tla.

Neka naša lovsko ogledniška skupina je izvedla napad na veliko vodno letalo na področju Malte. Vsa naša letala, ki so se udeleževala omenjenih bojev, so se vrnila domov.

Vzhodni Afriki je naša artilerija uničila transport oklopnih avtomobilov v bližini hriba Huseib pri Casali. Sovražna letala so metala bombe, ter ubila več domaćinov. Bilo je tudi nekaj ranjenih, med njimi ena ženska in en otrok. Sovražnik je izvedel napad pri Negeliju, žrtev in tvarne škode pa ni bilo. Naša protiletalska obramba je sestrelila eno sovražno letalo in ujela posadko.

Naše podmornice, ki nastopajo v Atlantskem oceanu, so potopile 24.000 ton sovražnega brovoja.

Milan, 5. nov. m. Transcontinental Press. Današnja »Gazeta del Popolo« poroča, da so italijanske čete zavzele utrjeni pas Karibaki. Italijanski bombniki so uspešno bombardirali grške utrbe. Celokupno italijansko časopisje poroča, da italijanske čete stalno napredujejo.

V Italiji zanikajo vsa angleška in ameriška poročila o operacijah v Grčiji

Rim, 5. nov. b. Tukajšnji listi zanikajo poročila agencije Reuter in »United Press« ter poročil

angleških radijskih postaj v uporih v Albaniji, o dezertaciji Albancev iz vojske in o tem, da so grške čete prodrle tri do štiri milje na albansko področje ter zavzele važno koto Hriaberi, dalje da so grške čete prodrle proti Korči in da ogrožajo italijansko divizijo 15.000 mož ter da so zajeli 1200 italijanskih vojakov v dvema generaloma. Prav tako zanikajo Italijani, da je prišlo do pomorske bitke pri Krfu. Vse te govorice so po poročilih italijanskega tiska izmišljene in jih je smatrati kot brezvestno angleško propagando.

Grška poročila

Atene, 5. nov. t. Associated Press. Grška poročila vztrajajo pri svojih trditvah, da grške čete še vedno zadržujejo italijanske pritiske na albanski meji proti Janini in Florini, ter da so v sredini fronte nasprotnika potisnile nazaj v Albanijo, kjer so z bajonetom v rokah zavzeli nekaj hribov pri Korči. Pri protisunko so uničili nekaj nasprotnih oklopnih vozil in vjeli nekaj italijanskih vojakov. Na bojišču vlada zelo slabo vreme, ki operacije ovira. O kakšni pomorski bitki pri Krfu grška admiraliteta in grški generalni štab nista dala nobenih potrdil.

Angleži zasedli tri druge grške otoke

Rim, 6. nov. t. Associated Press. Tukaj poročajo, da so se Angleži izkrcali na treh nadaljnjih grških otokih, namreč na Mytilene, Chios in Kythera. Prva dva otoka se nahajata v Egejskem morju nasproti turški obali, Kythera pa leži sredi med Kreto in grškim celinskim ozemljem.

Atene, 6. nov. t. Associated Press. Najnovejša grška poročila trdijo, da so grški Evzoni, to so grške alpske čete, dosegli pri Korči znatne nove uspehe. Grški alpinci napadajo z bajoneti, puškami in ročnimi granatami nasprotno tanke. V grški prestolnici so zaradi tega Evzoni, kjer koli se pokažejo, predmet velikih ljudskih manifestacij.

Nadaljnja grška poročila pravijo, da so grške letalske sile bombardirale Argyrocastro v Albaniji, medtem ko so trije italijanski bombniki napadli Krf in vrgli 12 bomb. Porušenihi je nekaj hiš in nekaj civilistov je ranjenih.

Do sedaj je bilo po uradnih številkah v Grčiji od letalskih napadov ubitih 290 civilnih oseb, 680 pa jih je bilo ranjenih.

V Atene je prispel povejtnik angleškega letalstva, ki ima svoja oporišča v Grčiji, general Cambier Parry s svojim štabom. V Atenah se nahaja že angleška pomorska in suhozemska vojaška delegacija.

Wendell Willkie

Politični zapiski

Jugoslavija — sad velike zmage

V belgrajski »Politiki« je bilo za muslimanski praznik bajram nekaj člankov, ki so jih napisali dr. Vlada Corović, Vasilij Popović in S. Kurtović, ki je musliman. Vsi trije govorijo o Bosni in Hercegovini v srbskem smislu. Hrvatski listi zoper te članke polemizirajo. Nas zanima v Kurtovičevem članku tisti del, kjer govori pisec o svojem pogovoru z rajnim Pašićem leta 1918 v Nici, ko svetovna vojna ni še bila končana. Kurtović pripoveduje, da mu je takrat Pašić dejal, da nikakor ne more sprejeti zahteve Jugoslovanskega odbora, naj bi sestavil jugoslovansko vlado, dokler traja vojna. Pašić je takrat dejal, da za zdaj Srbija s svojo erbovo vlado lahko zastopa ne le Srbe, temveč tudi Slovence in Hrvatce. Poleg tega takrat Pašić še ni mogel vedeti, kakšna bo končna zmaga. Pašić je dejal, da bo zmaga ali mala, ali srednja, ali velika. Ako bo zmaga mala, bo erbska vlada zahtevala obnovitev Srbije, kateri pa se mora pridružiti še Bosna in Hercegovina z izhodom na morje. Ako bo zmaga srednja, bo Srbija zahtevala poleg Bosne in Hercegovine še Vojvodino in južno Dalmacijo ter združitev vseh srbskih dežel. Ako pa pride velika zmaga, takrat bo erbska vlada zahtevala združitev vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. Šele takrat bo mogoče ustanoviti in sestaviti jugoslovansko vlado kakršno zahteva Jugoslovanski odbor. — Te misli iz Kurtovičevega članka smo prinesli zato, ker je v njem ta zanimivi zgodovinski donesek.

Dr. Krnjevičev govor v Varaždinu

Preteklo nedeljo je bila v Varaždinu velika slavnost, ko je bila blagoslovljena zastava tamkajšnjega društva Hrvatske delavske zveze (HRS). Slavnostni govornik je bil dr. Juraj Krnjevič, glavni tajnik HSS, ki je med drugim dejal: »Ker smo taki, kakršni smo, v tem je naša moč in jamstvo boljše prihodnosti. Vidite, kaj se okoli nas dogaja. Vsek narod se briga zase. Tako nam bo, kakršni smo sami danes tukaj pokazali, da naj bomo. Pa se nam ne bo treba bati za prihodnost. Kadar pride vprašanje, kaj bo z nami, najprej pogledimo, kakšne so naše vrste, ali so trdne in močne ter odporne. Dokler so naše vrste take, ne bojmo se za našo prihodnost. Na svetu se vsek dan more kaj novega zgoditi. Vendar ne pozabite, kar je Radić dejal: da vsaka eila le nekaj časa traja. — »Vsaka eila do vremena!« Vsaka krivica more biti le kratkotrajna. Sila in krivica moreta biti tudi strahovito močni in silni, vendar mineva, kakor sta prišli. Bilo je že mnogo viharjev nad glavami hrvatskega naroda, pa smo ostali. Ali smo se vzdržali? Smo se! Tudi v prihodnje bo hrvatski narod ostal in se mu bo tako godilo, kakor bo složen. Tako se mu bo godilo, kar bo sam delal. — Kar pa velja tudi za Slovence.

»Srbski narod v svoji duši ni hegemonist«

Belgrajski »Samouprava« prinaša članek, kjer pravi: »Srbski narod po svoji duši ni hegemonist. To dokazuje njegove temeljne lastnosti, ki jih je treba pravilno spoznati. Vse svojo novjšo zgodovino, med ustvarjanjem države je srbski narod vodilo čustvo evobode, ki se je za njo bojeval, vedno pa je ta narod v sebi gojil ekoraj patriarhalni in pošten al-truizem od drugega, zlasti pa do sorodnih bratov. S takim altruizmom je ta narod mogel oditi v boj za svobodo svojega ognjišča in svojih narodnih svetlinj, med tem ko je istočasno občutil, kaj pomenijo ognjišča drugih, zlasti sosednjih narodov. Na podlagi tega spoznanja se je kasneje, ko je bila država že ustvarjena, razvila tudi vsaka druga gostoljubna lastnost, kakor naagon prirojenega zaupanja do bližnjega. Srbski narod je torej že ob začetku razumel vsako razširjenje svojega državnega prostora za opiranje vrzeli za druga prizadevanja po svobodi in podpiranju drugih sorodnih plemen in narodov ter je to celoto vključil v skupno družino in evropsko civilizacijo.«

Hrvatski socialni institut

Glasilo zveze hrvatskih zasebnih nameščencev »Pravica« je prinesla te dni izjavo tajnika zagrebske delavske zbornice dr. Zvonimira Vinkovića o bodočem delovanju delavske zbornice. Ta program zasluži, da ga omenimo: Zagrebska delavska zbornica bo ustanovila svoj hrvatski socialni institut, in sicer v sporazumu s zvezo hrvatskih zasebnih nameščencev. Ta zveza je namreč že imela svoj socialni institut, ki je znanstveno obravnavala razna prečta socialna vprašanja. Zdej pa bo ta institut prevzela delavska zbornica, ki ga bo vodila ob sodelovanju priznanih socialnih in gospodarskih znanstvenikov. V tem zavodu bodo sodelovali vseučiliški profesorji, oddelčni predstojniki in drugi javni delavci. Delavska zbornica bo vsem tem dala na razpolago dovolj gmočnih sredstev ter ves aparat. V strokovni organizaciji, kakršna je zveza zasebnih nameščencev, se namreč socialni institut ne more mirno razvijati, ker je organizacija bojna organizacija, delo instituta pa je znanstveno. V okviru socialnega instituta bo določeno poseben odbor, ki se bo pečal s tem, da organizira delo za delavce in nameščence o prostem času. Tako bo ta odbor organiziral sobotne prireditve za zabavo in razvedrilo, prirejal predstave, povezal bo razna pevstva, športna in druga delavska društva, da bodo delovala po skupnem programu. Prirejal bo za delavce in nameščence skupna letovanja in zimovanja ter bo skušal v ta namen v Gorskem Kotariju kupiti velike gozdove, kjer bi delavci dobili svoje rezerve. Tako hoče ta institut delavcem, nameščencem ter njihovim družinam omogočiti poceni razvedrilo in počitek ter jih obenem odvrti od uživanja alkohola.

V tuja podjetja zaupne preglednike!

Hrvatsko nameščensko glasilo »Pravica« piše o najnovejši uredbi hrvatskega bana, ki je onemogočil prodajo industrijskih podjetij brez dovoljenja banske oblasti, in ki je na drugi strani ustanovil novo družbo »Pohite«, ki bo kupovala podjetja od tujcev, če bodo na prodaj. List s tem v zvezi naglašuje, da je treba postaviti v ta podjetja uradne revizorje, ki naj nadzirajo delovanje. To je zaradi tega potrebno, ker se v nekaterih podjetjih dela tiha likvidacija ter blago na tihem raznečavajo. Nato pravi list: »Niti en gospodarski človek ne more v kratkem času nakupiti ali bogastva v naši deželi ter nato reči »Z Bogom!«. To je zločin zoper ves narod, to je tatvina, ki jo bo ban hrvatski odločno preprečil. Po novi uredbi je onemogočeno, da bi industrija bežala iz banovine Hrvatske, prav tako pa je raznim spekulantom onemogočeno, da bi izrabljali paniko, ki je bila nalašč narejena. S posredovanjem POHITA bo doseženo, da bodo taka podjetja prišla v narodne roke pod neposredno upravo banske oblasti. Po novi uredbi je omejeno razpolaganje s lastništvom trgovskih in industrijskih delničarskih podjetij ter z delnicami delničarskih družb. Toda to ni nobena razlastitev. Namredbe se tičejo zgolj tistih, ki sami hočejo prodati svoja podjetja in svoje delnice. Namredbe so tukaj in zdej jih je treba odločno, zraven pa pošteno, vestno in strokovno izvajati!«

Grško-italijanska fronta

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kreta bombardirana

Atene, 5. nov. t. Associated Press: Italijanski bombniki so bombardirali nekatera mesta na Kreti. Italijanski napad se je začel malo za tem, ko so se na Kreti izkrcale angleške čete. Ena bomba je padla na neko mesto, kjer so bili angleški vojaki pravkar postrojeni, toda k sreči je zahtevala le malo žrtev.

Italijani zanikajo angleške navedbe o potopljenih podmornicah

Rim, 5. nov. AA. DNB. V nasprotju s trditvijo angleških radijskih postaj, da je Italija dozdaj izgubila 29 podmornic, sporočajo dobro obveščeni italijanski krogi, da je bilo v resnici izgubljenih

dozdaj samo 9 italijanskih podmornic, ena pa poškodovana. Velika Britanija pa je — poudarjajo v istih italijanskih krogih — izgubila 19 podmornic, ki so jih italijanske enote potopile na Sredozemskem morju in izven njega.

V Afriki

Kairo, 5. nov. AA. Reuter: Poročilo angleških sil pravi: Nikjer nič novega.

Nairobi, 5. nov. AA. Reuter: Poročilo poveljstva južnoafriških sil pravi: Letala južnoafriške unije so bila v teku 3. in 4. novembra zopet aktivna. Izvršila so izvidniške polete nad Abesinijo in italijansko Somalijo. Poleg tega so naši bombniki osmili leteli nad Nageljem v Abesiniji.

Južnovzhodni položaj kot ga gledajo iz Berlina

Berlin, 5. nov. b. Zadnje dni so se razširjale govorice o nekem važnem lovu, ki da so se ga udeležili nemški zunanji minister von Ribbentrop, nemški poslanik v Ankari von Papen in italijanski zunanji minister grof Ciano. O tem sestanku je poročal zelo mnogo zlasti ameriški tisk in ga spravljal v zvezo z važnimi dogodki v Grčiji, kjer naj se rešijo važna vprašanja jugovzhodne Evrope. Nemški uradni krogi so označili lov von Papena in Ribbentropa kot njuno zasebno zadevo, niso pa niti potrdili niti zanikali razna ugičanja svetovnega tiska. V zunanjem ministertvu so se v zadnjih urah razširili glasovi, da se je von Ribbentrop vrnil v Berlin in da je zagoneten »lov na fazane« končan.

Neodvisno od tega lova pa berlinski uradni krogi poudarjajo, da je mnogo važnejše vprašanje odnosajev med Grčijo in Italijo, zlasti ker se ti odnosaji razvijajo na vojnem polju. Po odhodu italijanskega poslanika iz Aten in grškega poslanika iz Rima so diplomatski odnosaji med obema državama popolnoma prekinjeni. Nemški odnosaji napram Grčiji, tako izjavljajo v Berlinu, se niso spremenili, toda logično je, da se Nemčija napram grško-italijanskemu sporu obnaša kot zaveznica Italije. To je stvarnost, ki jo je treba poudariti.

Kar se tiče govorice, da bo Bolgarija v kratkem zahtevala od Grčije zahodno Trakijo, pa v Berlinu izjavljajo, da jim o tem ni nič znanega, ker uradni bolgarski krogi o tem niso dali nobene izjave, temveč so to le ugičanja bolgarske javnosti in bolgarskega časopisa.

V zadnjem času so se razširile tudi govorice, da bo v kratkem prispel v Berlin sovjetski komisar za zunanje zadeve Molotov, ki da bo imel važne politične razgovore z nemškimi državniki. Te govorice sedaj zanikajo tudi v Berlinu, poudarjajo pa, da vladajo med Mosko in Berlinom najtesnejši odnosaji, so se že zboljšali po angleškem protestu zaradi udeležbe Sovjetske Rusije v mednarodni donavski komisiji, ki zaseda sedaj v Bukarešti. Kot je znano, je sovjetska vlada smatrala prisotnost svojih delegatov za nujnost zaradi nje-

nega prihoda na Balkan. Po mnenju sovjetske vlade Sovjetska Rusija s tem ni kršila svoje nevtalnosti. Berlinski tisk smatra to sodelovanje za dokaz nesoglasja med Sovjetsko zvezo in Anglijo, da-siravno se Anglija na vse mogoče načine trudi, da odnošaje s Sovjeti zboljša.

Italijanski pogoji za mir z Grčijo

Rim, 5. novembra. AA. DNB: Italijanski politični krogi poudarjajo glede na vesti, ki so se razširile v tujini in po katerih naj bi bili neki krogi že stopili v stik z namenom, da se grško-italijanski spor reši na mirnem način, naslednje:

Po objavi italijanskega ultimata so bile izvedene potrebne vojaške operacije, ki se morejo ustaviti samo v tem primeru, če Grčija preneha z odporom in sprejme italijanske zahteve, ali pa na drugi strani z zmago italijanskega orožja.

Turčija mobilizira

Rim, 5. nov. b. United Press poroča, da je Turčija pozvala pod orožje več letnikov rezervistov. Iz Ankare prihajajo poročila, da so mobilizirani vsi letniki med 20. in 40. letom.

Peturna seja bolgarske vlade

Sofija, 5. novembra. AA. Ministrski svet je imel večeraj sejo, ki je trajala od 17 do 22.30. Razen drugega je na tej seji ministrski svet sprejel zakonski osnutek o organizaciji bolgarske mladine, osnutek, ki ga je predložil predsednik vlade in prosvetni minister prof. dr. Bogdan Filov.

Sofija, 5. nov. TCP. V mestu Petriču, ki leži na bolgarsko-grški meji, se je ves dan slišala topovsko streljanje.

Sofija, 5. nov. m. TCP. Na večerajšnji seji ministrskega sveta je bil sprejet zakon o Judih.

Drago Rakuš iz Maribora in Rudolf Mlakar iz Celja. Na merodajnih mestih so posredovali, da bi se uredba o preskrbi za prehrano prebivalstva spremenila v toliko, da bi peki smeli ob ponedeljskih peči in prodajati svež kruh.

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 5. nov. b. Zagrebski župan Starčević je izdal danes okrožnico, ki prepoveduje vsako intervencijo na mestni občini. Mestni župan bo sam sprejemal politične osebnosti in mestne zastopnike. Vsem drugim uradnikom je prepovedano sprejemanje strank.

Zagreb, 5. nov. b. Načelnik oddelka za tehnična dela inž. Pavešić je odprl danes dopoldne v spremstvu šefa banskega kabineta Vladimirja Šipusa veliko mednarodno ceto, ki bo vezala Bolgarijo odnosno Rumunijo skozi Jugoslavijo z Nemčijo odnosno z Italijo. Ta cesta je bila pred kratkim končana od Zagreba do Samobora, sedaj pa je dovršen tudi odsek od Samobora do Bregane.

Zagreb, 5. nov. b. Nocoj je odpotoval z brzovlakom v Belgrad zagrebski župan Mato Starčević s poslancem Arkom v zvezi z reševanjem vprašanja prehrane zagrebskega prebivalstva. Zaradi pomankanja vagonov je nastalo namreč vprašanje prehrane Zagreba.

Zagreb, 5. nov. b. V zadnjem času se po zagrebskih ulicah opaža vedno večje število otrok, ki se potepajo. Prav tako naraščajo zločini. Zaradi tega je bila sklicana konferenca, na kateri bodo vsestransko pretresli to vprašanje ter se pomislila na ustanovitev posebne otroške policije, ki bo nadzorovala otroke.

Hrvatska hoče biti upoštevana tudi v rečni plovbi

Zagrebski »Hrvatski Dnevnik« prinaša iz Belgrada lele poročilo o spremembi pri rečni plovbi: »Za predsednika upravnega odbora Rečne plovbe je bil te dni imenovan dr. Milan Glavinč. Hrvatska je močno zainteresirana pri vprašanjih rečne plovbe, ker velik del naših plovnih rek teče prav skozi hrvatske kraje. Vendar tega doslej nihče ni vpošteval. Zato banovina Hrvatska po vsej pravici pričakuje, da bo Rečna plovba resno vpoštevala tudi potrebe Hrvatske.«

Osebnosti

Belgrad, 5. nov. m. S kraljevim ukazom je premeščen Franjo Baš, veterinarški svetnik v 4. skup. 1. stopnje iz banske uprave zetske banovine na okrajno načelstvo v Mariboru; Zvonko Zemljčič, višji veterinarški svetnik 4. skup. 2. stopnje iz Maribora na bansko upravo zetske banovine.

Belgrajske novice

Belgrad, 5. nov. m. Danes je izšla prva številka mesečnika »Zemljoradnik«, ki je glasilo zemljoradniške mladine.

Belgrad, 5. nov. m. V prestolnico so se vrnili še drugi člani kr. vlade. Dopotovali so: podpredsednik vlade dr. Maček, poštni minister dr. Torbar in trgovinski minister dr. Andres. Tekom dneva so posamezni ministri imeli več sestankov s svojimi tovariši. Kakor običajno, so se sestali predsednik vlade g. Cvetković in dr. Maček. Z jutranjim vlakom sta dopotovala v Belgrad tudi prvaka SDS senator Vilder in glavni tajnik SDS Sava Kosanovič.

Iz Romunije

Bukarešta, 5. nov. TCP. Tajnik v kmetij-skem ministertvu g. Cirulescu je sporočil zastopnikom tiska, da je romunska vlada sklenila v Nemčiji naročiti 1000 traktorjev. Cirulescu je izjavil, da se bodo v veliki kmetijski soli kmetje priučili uporabi traktorjev. Učili jih bodo nemški strokovnjaki. Za uporabo vsakega traktorja se bo izučilo 3—6 kmetov. Tako bodo prihodnje pomlad lahko v celoti obdelali 3 milijone hektarjev zemljišča, s katerim razpolaga Romunija. V tej akciji bodo sodelovali dijaki agronomije in uradništvo kmetijskega ministertva.

Bukarešta, 5. nov. m. TCP. Jutri dopoldne dopotuje v Bukarešto delegacija Hitlerjeve mlacine, ki bo sodelovala na veliki legionarski manifestaciji v Jašiju.

Bukarešta, 5. nov. b. TCP. Grška ladja »Edic«, ki pluje pod turško zastavo, je zapustila s 300 Turki Konstanto. Ti turški izseljenci se bodo naselili v Anatoliji.

Bukarešta, 5. nov. m. TCP. Finančni minister poroča, da je v bodoče prepovedano pošiljanje zavojev z življenjskimi potrebščinami v inozemstvo.

Bukarešta, 5. nov. m. TCP. Oblast za preprečevanje gospodarske sabotaže in špekulacije v Galcu je zaprla nekega trgovca z življenjskimi potrebščinami zato, ker ni hotel prodati neki stranki zahtevane količine sira, čeprav je imel v skladišču zalogo. Pristojne oblasti so dobile navodila, da vsak dan kontrolirajo trge in da vsako kršitev prijaviyo takoj merodajnim oblastem.

Casopisje legionarskega pokreta ostro napada predstavnike starega režima, češ da so svojo akcijo proti novemu režimu pričeli s sabotažo, ki jim je edino sredstvo.

Bukarešta, 5. nov. m. TCP. »Bukarester Tagblatt« poroča, da bo donavska komisija nadaljevala pogajanja v sredo. Pogajanja so se prekinila za nekaj dni zaradi tega, ker je sovjetska komisija pričakovala novih navodil iz Moskve.

Bukarešta, 5. nov. TCP. Komisija za ugotovitev odgovornosti za množinsko ubijanje legionarjev je ugotovila, da je ukaz za umor 600 legionarjev, ki je bil izvršen v noči od 21. na 22. septembra 1939, dal bivši maršal dvora Urdareanu.

Budimpešta, 5. nov. m. Madžarska vlada je sklenila zgraditi dva nova mostova čez Donavo. Prvi pri Medveju se že gradi in bo končan 1942. Drugi most bo pri Doborgažu. Gradili ga bodo več let.

Samo še do 11. novembra lahko naročite »Slovenčev koledar«

10 letni obnovitveni načrt za Japonsko

Tokio, 5. nov. AA. Reuter: Obveščevalni urad je objavil poročilo, ki pravi, da se sestavlja desetletni načrt, ki ga bodo sestavljale Japonska, Mandžukuo in Kitajska. Ta skupina bo v gospodarskem oziru celota, ki bo popolnoma neodvisna od tujine. Ta načrt se bo izvajal brez ozira na težave, ki bi lahko nastopile. Določene so temeljite reforme v industriji teh treh držav in največje olajšave v plačilnem prometu.

Drobne novice

Rim, 5. nov. AA. DNB: Papež Pij XII. je danes sprejel v privatni avdienci španskega apostolskega nuncija.

Bratislava, 5. nov. AA. DNB: Komisija, ki ji predseduje slovaški notranji minister Macha, je sklenila zapleniti v korist države 7.000.000 slovaških kron tistim politikom, ki so se nepostavno obogatili.

London, 5. nov. b. Ekspresni vlak, ki vozi med Londonom in Skotsko, se je zaletel v drug vlak. Pri tem je bilo 28 mrtvih in 59 ranjenih. Po večini gre za vojake in mornarje.

Lyon, 5. nov. AA. Havas: Danes se je končal četrti kongres nacionalne lige katoliških delavcev. Na njem so preresetavali vprašanja brezposelnosti in podpore delavcem, ki so po delavskih taboriščih.

Berlin, 5. nov. AA. Stefani: Nemški športni voditelj von Tschammer und Osten je priredil sprejem na čast voditelja italijanskega športa Parentia. Na sprejemu so bili med drugimi tudi zastopniki zunanjega ministertva, ministertva za propagando, člani italijanskega veleposlaništva in številne druge ugledne športne osebnosti.

Bratislava, 5. nov. TCP. Slovaško-madžarski trgovinski sporazum, ki je potekel 4. novembra, se je provizorično podaljšal do konca leta. Slovaško-švedska trgovinska pogajanja, ki so bila prekinjena do 11. novembra, se bodo začela šele meseca decembra.

Praga, 5. nov. TCP. Nemški minister Gühbels se bo mučil tri dni v Pragi. Jutri prisotvuje slovesni predstavi Smetanove »Prodane neveste« v češkem narodnem gledališču.

Carigrad, 5. nov. m. Davi se je z romunsko potniško ladjo pripeljal nad 80 Poljakov in Judov, ki beže na vzhod. Od teh se je zvedelo, da so romunske carinske oblasti izredno strogo postopale pri pregledu priljage in niso dovolile, da bi Judje, ki zapuščajo Romunijo, odnesli več kakor dve obleki in najpotrebnejše perilo s seboj. Romunske oblasti so odvzele Judom po deset novih oblek in cele skladišnice perila.

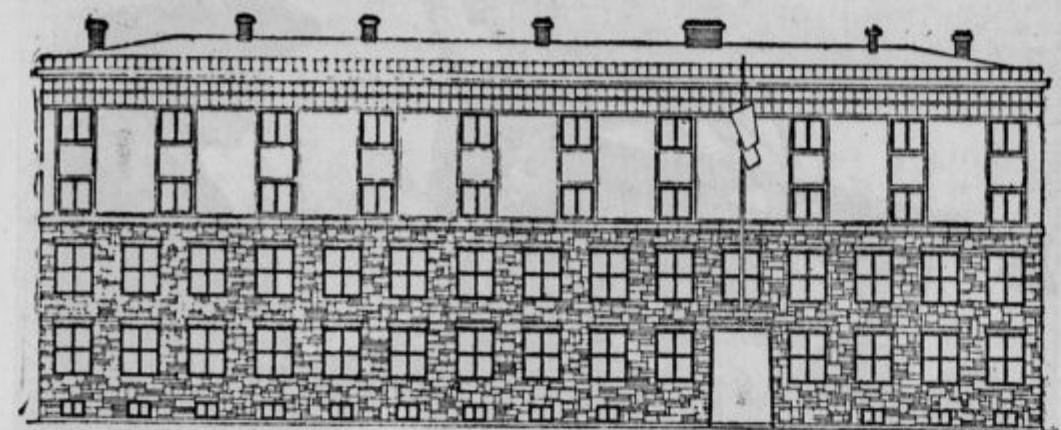
Dopoldne se je vodstvo SDS sestalo v kabinetu predsednika SDS, socialnega ministra Budisavljeviča.

Belgrad, 5. nov. m. Predstavniki jugoslovansko-madžarskega društva v Belgradu prispejo 13. novembra v Budimpešto. V Budimpešti ostanejo štiri dni ter bodo 14. novembra položili vence na grob neznanega vojaka. Isti dan bo dopoldne skupna seja. Na tej seji bo podpredsednik jugoslovansko-madžarskega društva v Belgradu Milan Popović govoril o zgodovinskih odnosih med Jugoslavijo in Madžarsko.

Belgrad, 5. nov. m. Kakor smo že poročali, je bilo v Belgradu vseučilišče nekaj časa zaprtlo. Redna predavanja se prično jutri. Vseučiliški svet je ob tej priliki objavil proglas na vse slušatelje belgrajskega vseučilišča, v katerem jih poziva, naj opuste vsa medsebojna obračunavanja in se posvetijo mirnemu študiju. V primeru, če bi se neredi ponovili, vseučiliški senat opozarja dijaštvo na hude posledice. V tem primeru ne bi bilo vseučilišče zaprto le nekaj dni, temveč za daljšo dobo.

LJUBLJANA

Invalidski dom v Ljubljani

Dolgoletna stremjenja Združenja vojnih invalidov v Ljubljani in želje državnih proteznih delavnic, ki so dolga leta obratovale v stari šentpetrski vojašnici, se bližajo uresničitvi. V kratkem bodo začeli v Ljubljani graditi invalidski dom, v katerem bodo dobile svoje prostore tudi državne protezne delavnice. Tehnični oddelek banske uprave je letos po naročilu g. bana dr. Natlačena izdelal načrte za invalidski dom v Ljubljani in sedaj je tudi uprava narodnega invalidskega sklada v Belgradu potrdila načrte in sklenila predlagati, naj se dom začne graditi v mešani režiji tehničnega oddelka banske uprave. O tem predlogu bo še sklepali ministrski svet, ki bo verjetno v najkrajšem času predlog potrdil, tako da bodo morda že čez 14 dni lahko pričeli s prvimi pripravljalnimi in gradbenimi deli na parceli na vogalu Jegličeve ceste in Bohoričeve ulice. Prav tako so denarna sredstva za zgraditev doma, ki bo veljal okrog 4 milijone in pol dinarjev, že zagotovljena in je bilo izdano pooblastilo banu g. dr. Marku Natlačenu, da razpolaže z gradbenimi sredstvi brez predhodnih odobritev pristojnega ministrstva, zaradi česar bo na čas mnogo pridobljena.

Načrte za lep dom invalidov, ki bo dobil uradni naslov »Ortopedski zavod v Ljubljani«, je izdelal ing. arh. Marijan Šorli po željah državnih proteznih delavnic in Združenja vojnih invalidov. Na veliki parceli, ki meri okrog 2300 kv. metrov, bo stal dom, ki bo imel dva trakta. Daljši trakt bo postavljen ob Jegličevi ulici in bo trinadstropen. Dolg bo 48 metrov. Krajši in enonadstropni trakt pa bo stal v Bohoričevi ulici in bo dolg 28 metrov. Dom bo imel en sam vhod na Jegličevi cesti. Skozi vhod bodo prišli obiskovalci v pasajo, kjer bo tudi vratar. V pritličju bo desno od pasaje pisarna Združenja vojnih invalidov in stanovanje vratarja, na levo od pasaje pa so pisarne in delavnice proteznih delavnic. Tako bo tam sprejemna pisarna s čakalnico, soba za zdravnika, soba za delovodjo, soba za ekspedit, soba za merjenje in mavčne odlitke. Nato sledijo prave delavnice, kakor bančarska delavnica, čevlarski oddelki itd. Vse delavnice, pri katerih pride v poštev tudi ubelovanje s stroji, pa so nameščene v manjšem traktu ob Bohoričevi ulici. Ta trakt je tudi nepokliten, zato da bo mogoče postaviti tudi najtežje stroje na posebne temelje. Tu bodo brusilnica, ponikljalnica in kovačnica z ješo. V sredi med delavnicami je še ena soba za predelavca in garderoba za delavce, ki imajo dohod z dvorišča. Delavnice bodo urejene tako, da bo v njih zaposlenih okrog 40 delavcev. Za te so predvidena tudi potrebna stroja, umivalnice itd.

V kleti pripada proteznim delavnicam še veliko skladišče in posebna kotlarna in skladišče za kurivo. Podkletena bo stavba le v traktu ob Jegličevi ulici. Poleg posebne kotlarne za protezne delavnice bo v kleti še kotlarna za prostore invalidskega združenja, nadalje pralnica s sušilnico in drvarnice za stranke. Nadvse pomembna pa je rešitev, da bo v kleti tudi primerno javno kopalnico za invalide, v katerem bo več prv in dve kadi z vsemi potrebnimi pritliklinami.

V prvem nadstropju bodo v glavnem uradni prostori Invalidskega združenja. Tam bo invalidsko

sodišče, knjižnica, sejna dvorana, arhiv in primerne čakalnice, nekaj pisarn pa bo v prvem nadstropju namenjenih tudi državnim proteznim delavnicam. Pritličje in prvo nadstropje bosta na zunanji oblozi s kamnom, kar bo učinkovitost vse zgradbe prav posebno povzdigovalo.

Drugo in tretje nadstropje pa bo le ometano in bo služilo izključno v stanovanjske namene. Izredno posrečena je rešitev, da bo v drugem nadstropju invalidsko prenočišče z večjo predsobo, z dvema večjima spalnicama, z dvema spalnicama za bolnike, s potrebnimi stranišči in prhami. Za ženske je določena posebna soba z dvema posteljama s posebno predsobo in pritliklinami. V drugem nadstropju bo tudi soba za gosta s predsobo in kopalnico. Invalidsko prenočišče bo upravljala upravnik hiše, ki ima dvosobno stanovanje s kabinetom takoj ob invalidskem prenočišču. Poleg tega bodo v drugem nadstropju še dve dvosobni stanovanji in eno enosobno stanovanje s kabinetom. Ni treba posebej poudarjati, da ima poleg običajnih pritliklin vsako stanovanje tudi posebno kopalnico.

V tretjem nadstropju bodo štiri dvosobna stanovanja in dve enosobni stanovanji s kabineti. Večina stanovanj ima tudi lepe pokrite balkone. Posebno ugodno je, da ima dolgi trakt tri stopnišča, tako da je z vsakega stopnišča v istem nadstropju dostop le k dvema stanovanjema.

Zunanost stavbe bo izredno lična in bo kameno obložena med prvimi in drugim nadstropjem zaključeval venec iz umetnega kamna. Pogled na stavbo z Bohoričeve ulice bo kaj zanimiv, saj bo prav od tam videti, kako sta smiselno povezana visoki trakt ob Jegličevi ulici z nižjim tovarniškim traktom ob Bohoričevi ulici. Za letos nameravajo graditi in zabetonirati kletne prostore in še pred zimo dokončati tudi zgradbo v pritličju. Tako bo stavba prezimila, prihodnjo pomlad in poletje pa jo bodo dogradili popolnoma, tako da se bodo na jesen lahko selili vanjo invalidi kakor tudi protezne delavnice.

I »Pogled v sedanji Egipt« je naslov predavanja, ki ga bo imel na 5. proseltnem večeru v petek, dne 8. novembra docent dr. Valter Bohine. Egipt je postal zlasti v sedanjem času zaradi vojne nad vse zanimiva pokrajina, ki tvori ključ do angleške imperije. Predavanje je opremljeno z najnovejšimi skiptičnimi slikami.

I Razstavo kluba mladih slovenskih likovnih umetnikov v Jakopičevem paviljonu je obiskalo že lepo število obiskovalcev, vendar še oddaleč ne toliko, kolikor razstavo po svojih izbranih delih zasluži.

I »Razstavo kluba mladih slovenskih likovnih umetnikov v Jakopičevem paviljonu je obiskalo že lepo število obiskovalcev, vendar še oddaleč ne toliko, kolikor razstavo po svojih izbranih delih zasluži.

I Ravnateljstvo Opere poziva starše, ki bi dovolili svojim otrokom (v starosti od 6 do 14 let),

BABYMIRA krema

se uspešno uporablja zoper spuščanje, rane, praske, opekline, hraste, lišaje in vse nečistosti kože pri otrocih in odraslih, Naglo suši od potu ali seči vneto in odrgnjeno kožo. Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah po ceni din 10.— za škatlico

Za varstvo ljubljanske industrije pred letalskimi napadi

Ljubljana, 5. novembra.

O prepotrebem delu mestnega zaščitnega urada naši časniki le redko pišejo, saj ni vedno priporočljivo razpravljati o takih prizadevanjih, poleg tega pa mestni zaščitni urad dela tiho, zato pa vedno z vso marljivostjo po podrobno premišljenem in pretehtanem načrtu, ki je prilagojen razmeram našega mesta. Pri vseh svojih prizadevanjih pa mestni zaščitni urad gleda predvsem na to, da bi bili vsi Ljubljančani poučeni o nalogah, ki jih čakajo v resnih časih. Ze v mirnem času se moramo pripraviti na najhujše, vendar pa mestni zaščitni urad poučuje prebivalstvo tako, da bodo obiskovalci in obiskovalke tečajev svoje v raznih tečajih pridobljeno znanje lahko izkoristili in s pridom rabili tudi v mirnih časih. Zato ni izgubljena nobena ura, ki jo udeleženci izgube pri predavanjih in vajah, temveč jim je v veliko korist tudi za mirno dobo, saj povsod tisti več velja, ki več zna.

Vsa ljubljanska javnost že ve, da je zaščita pred letalskimi napadi poverjena ekipam za hišno zaščito, nadalje za industrijsko hišno zaščito in končno ekipam za javno zaščito. Slednje bodo stalno v službi po rajonskih postajah in vedno pripravljene za pomoč vsem hišnim ekipam in sploh vsej javnosti.

Mestni zaščitni urad je priredil že več tečajev za razne stroke, vsej deželi sta pa v najboljšem spominu dve veliki protiletalski razstavi na velesejmu. V ponedeljek 4. t. m. je pa mestni zaščitni urad začel s serijo tečajev za zdravstveno kemične ekipe in gasilsko tehnične ekipe industrijskih podjetij.

Naša naloga je, da tudi v vojnem času ohranimo v našem mestu normalno gospodarsko življenje, predvsem pa moramo seveda skrbeti, da se zaradi napadov iz zraka ne ustavijo stroji naših industrijskih podjetij. Ta važna naloga zaščite pred letalskimi napadi pa pripada ekipam industrijskih podjetij. Tečaji za te ekipe so razdeljeni tako, da se posameznih predavanj udeležuje po 30 mož in žen. Ze po udeležbi na prvem predavanju lahko pohvalimo moške in ženske člane tako zdravstveno kemičnih, kakor tudi gasilsko tehničnih ekip industrijskih podjetij, saj so se obvezniki udeležili predavanj skoraj brez izjeme ter poslušali predavanja z največjim zanimanjem ter resno. Očitno so se udeleženci in udeleženci popolnoma zavedali koristi in prednosti, ki jih bodo pri tem pouku dobili tudi za mirne čase. Z zadoščenjem so pa prireditelji tudi ugotovili, da je prav ta dobra udeležba in resna obveznost in obveznost najtežji dokaz, da zastrupljevalci našega industrijskega delavstva v Ljubljani med našimi delavskimi sloji niso dosegli uspehov. Ze sama udeležba na tečajih je naši javnosti zelo razveseljav dokaz, da je ljubljansko delavstvo zdravo in prežeto s pravo državljansko zavestjo.

V ponedeljek ob 16 je ravnatelj mestnih uradov g. Franc Jančigaj kot načelnik mestnega zaščitnega urada otvoril v šentjakobski dekliški šoli tečaj za zdravstveno kemične ekipe industrijskih podjetij z daljšim nagovorom, ko je predvsem opozarjal, da se moramo že v mirnih časih pripraviti na učinkovito obrambo pred letalskimi napadi v vojni. Sodobna vojna ogroža tudi zaledje ter besni po vsem ozemlju vojskujočih se držav, zato pa mora biti tudi Ljubljana poučena o vseh načinih obrambe. Sicer se ni rečeno, da bomo kdaj potrebovali tudi zdravstveno kemično zaščito, ker doslej vojskujoče se države še niso uporabljale strupenih plinov, vendar pa navzlic temu moramo biti pripravljeni tudi na ta strahotni način vojskovanja. Ko je ravnatelj g. Jančigaj pozdravil udeležence, je imel prof. Štepišnik uvodno predavanje, za njim je pa govoril inž. Nerima o zaščiti pred strupenimi bojnimi plini. V terek je predaval mestni fizik dr. Rus o prvi pomoči v nevezdah, kar bo gotovo vsakemu udeležencu prišlo prav tudi v mirnih časih. V sredo predava dr. Logar anatomijo in fiziologijo, v četrtek bo mestni fizik dr. Rus spet poučeval prvo pomoč v nevezdah. V petek 8. t. m. ob 16 bo govoril mestni zdravnik dr. Mis o nalezljivih boleznih in higieni, a v soboto bo zaključil kemik inž. Nerima svoje predavanje o zaščiti pred strupenimi bojnimi plini, mestni fizik dr. Rus pa svoj pouk o prvi pomoči v nevezdah.

Ob istem času je bilo v Mestnem domu odprtivo predavanje tečaja za gasilsko tehnične ekipe industrijskih podjetij, ki ga je govoril namestnik načelnika zaščitnega urada, mestni višji komisar Andrej Grasselli, za njim je pa orisal vodja mestnih poklicnih gasilcev Janez Furlan organizacijo gasilske službe. V terek je predaval inšpektor Gasilske zajednice inž. Dolencec o napadalnih in obrambnih sredstvih, v sredo ob 16 pa isti strokovnjak predava teorijo in tehniko gašenja ter opiše dim, dušljive pline in zaščitna sredstva. V četrtek 7. t. m. ob 16 bo predaval inž. Klopčar o tehnični pomoči, a v petek bo vodja mestnih poklicnih gasilcev Furlan govoril o gasilnih sredstvih in gašenju požarov ter razkazoval gasilsko orodje s praktičnimi vajami, kar bo nadaljeval tudi še v soboto 3. t. m. ob 16 do 18.

Po končanih predavanjih v soboto bo v obeh tečajih kratak izpit v obliki razgovora z udeleženci tečaja, nato bodo pa tečajnikom razdeljena potrdila o obisku.

Oba tečaja se bosta ponavljala teden za tednom, dokler vsi obvezniki ekip industrijskih podjetij ne bodo poučeni o vseh nalogah, ki jih čakajo v primeru resne nevarnosti in ki jim koristijo že tudi v mirnih časih.

Tako mestni zaščitni urad izpolnjuje svojo glavno nalogo s poukom vseh slojev prebivalstva o učinkovitem varstvu pred letalskimi napadi.

Zdravnik je postal kapucinski brat

Dobro znan in upoštevan zdravnik dr. Ottaviano Paleani v Anconi, star 56 let, je te dni sporočil zdravniški zbornici, da zapušča svoj poklic in da bo šel v samostan. To je kmalu tudi storil in je oblekel haljo kapucinskega bratra v Loretu.

Dr. Paleani je človek plemenitega srca. V semenišču je že dalje časa vzdrževal siromašnega semeniščnika. Tudi sedaj je pred vstopom v samostan izročil upravi semenišča večjo vsoto denarja, da bo lahko njegov podpiranec dokončal študije.

Kakšno je moderno strelivo

V sedanji vojni slišimo mnogo o modernem orožju, modernem strelivu, bojnih ladjah, letalih, minah in podobno. Gotovo nas bo zanimalo, iz česa je narejeno strelivo, kako je nastalo in kako ga uporabljajo. Razumljivo je pri tem, da ima vsaka večja država svoje moderno orožje, o katerem ne govori rada in zato tudi mi ne moremo vedeti, kako je in kakó ga delajo, ker je to pač vojaška skrivnost dotičnih držav. Nekaj pa vendar lahko povemo o modernem strelivu.

Letalske bombe imajo obliko kaplje ali torpeda. Letalske bombe imajo velik moralni vpliv, ker lahko zadenejo vse cilje na zemlji. Zato letala ne služijo v moderni letalski vojni samo za to, da bi rušila in zažigala sovražnikove posojanke, temveč tudi za to, da širijo zmedo in strah med civilnim prebivalstvom. Prvi so uporabljali letalske bombe Italijani v Trapolisu. Letalskih bomb je več vrst. Tako imamo rušilne bombe, zažigalne bombe, bombe, ki povzročajo umetno megle in plinske bombe, to je bombe, napolnjene s strupenimi plini. Zažigalne bombe, ki naj povzročijo požare v skladiščih municije in orožja, v skladiščih za življenjske potrebščine, v vojašnicah in vojni industriji, mečejo letale v velikih količinah, ker vsaka ne zadene in vsaka tudi ne zažge. Bombe za povzročitev umetne megle zavijejo cele pokrajine v meglo in jo naredo nevidno. Zelo nevarne so plinske bombe. Napolnjene so z raznimi plini. Ko se razpočijo, se iz njih razširja plin. V sedanji vojni še ni bilo slišati, da bi se jih kdo posluževal. Rušilne bombe so napolnjene s prvovrstnim razstrelivom in porušijo vse, kamor prilete.

Morske mine imajo obliko kroglice, napolnjene pa so prav tako z razstrelivom. Nekatere so zasidrane tik pod morsko gladino, druge pa prosto plavajo po njem. Tudi teh je več vrst. Nekatere eksplozirajo takrat, če se ladjata dotakne majhnih rožičkov, pritrtjenih na obodu. Drug so zopet že sprožene in tako naravnane, da se razpočijo, kakor hitro vozi nad njimi kakšna ladja. Mine razpostavljajo v ozkih vodah v več vrstah v obliki šahovnice, na visokih morjih pa naredo posebna »mimska polja« v vzporednih vrstah ali v obliki črke V. Prosto plavajoče mine so se prvič pojavile v rusko-japonski vojni.

Torpeda je že nekoliko starejša in bolj znano strelivo. Prvič so ga izdelali l. 1850 ne kot strelivo, temveč kot sredstvo za poganjanje. Ko pa so iznašli l. 1864 ribiški torpedo, ki se giblje sam pod vodo proti določenemu cilju, je postal torpedo važen tudi kot orožje. Torpedo je postal

ognjeni krst v japonsko-kitajski vojni, ko so Japonci l. 1895 torpedirali dve kitajski oklopni ladji. Torpedo je podolgato okroglo jekleno telo, 6 do 8 metrov dolgo in ima 35 do 53 cm premera. Na prednjem koncu je top, zadaj pa ima majhna krilca. Sprejdi ima tudi vžigalnik, ki vname razstrelivo, kadar zadene v cilj. Poganja ga propeler, pritrjen na repu.

Kako so nastale topovske kroglice. Najstarejši bojni stroji so metali do 80 kg težke kamne. Velikanski metalni stroji so potem povečali to težo do 1500 kg. Ti stroji so metali tudi goreče bakle, žareče železo, cele sod s gorečimi snovmi in zažigalne puščice. V začetku petnajstega stoletja so začeli metati že razbeline železne kroglice. Od leta 1500 so začeli porabljati že bombo kot strelivo. Tej je sledila današnja topovska kroglica.

Ročna granata je bila v malo drugačni obliki v rabi že v 16. stoletju. Narejena je bila iz cevi, v kateri se je nahajalo strelivo. Prižigali so jo v vžigalno vrvico. V 17. stoletju so izdelovali že iz litega železa 1 kg težke ročne granate. Te so metali »grenadirji« v sovražne vrste. V 19. stoletju so ugradili ročne granate v trdnjavijski vojni. V vojnah l. 1864, 1866 ter 1870/71 jih sploh niso uporabljali. V poštev so prišle šele v rusko-japonski vojni l. 1904/05, zlasti pa v svetovni vojni. Razdalja za met ročne granate znaša 30 do 50 metrov.

Julijanski koledar je sedaj popolnoma odpravljen

Te dni je sklenil svetni sinod v Antiohiji, da bodo opustili julijanski koledar in uvedli gregorijanskega. S tem je veliko dolgoletna Cezarja prenehalo veljati tudi v Antiohiji, ki je zanj na svetu štela čas po julijanskem koledarju: julijanski koledar pa je ohranil svoje mesto le še v zgodovini. Kakor je znano, je znašala razlika med julijanskim in gregorijanskim koledarjem 13 dni. Antiohija je bila najkonzervativnejša od vseh ortodokskih patrijarhatov. V Rusiji so odpravili julijanski koledar leta 1917, v istem času se je odločil za odpravo julijanskega koledarja tudi ekumenski patrijarhat v Carigradu v sporazumu s turško vlado. L. 1919. sta storili isto pravoslavni cerkvi v Romuniji in Jugoslaviji, do čim so se odločili Grki šele l. 1923. za gregorijanski koledar. Novo štetje je sedaj sprejela tudi Antiohija, eno najstarejših krščanskih središč. V starem veku je bila Antiohija takoj za Rimom in Aleksandrijo. Danes Antiohija ni več sedež patrijarhata; preselil se je v Damask.

Trbovlje

Občinski obračun. Na zadnji seji je občinski odbor potrdil glavne zaključne račune dohodkov in izdatkov v preteklem proračunskem letu. Več, kakor je bilo po proračunu odobreno, je prejela občina na davkih 1.697.782 din, večina tega je že porabljena, na tej seji so še razdelili ostanek 217.884 din in sicer 64.503 Uniji za zaščito dece in 124.107 za razširitev vodovodnega omrežja. Prošnja občinskih nameščencev za priznanje draginskih naklad so rešili tako, da so priznali enkratni nabavni prispevek v iznosu mesečne plače, vendar le do najvišjega zneska 1700 din. Za olajšanje dragine bo občina nakupila 15 vagonov koruze in jo oddajala po lastni ceni. Občinskim ubožcem so podpore zvišali za 35%, sestram strežnicam od 350 do 400 din od novega leta dalje. Stari občinski urad se bo predelal v štiri stanovanja in bo to adaptacijo izvršil stavebnik Ročak za 18.041 din. Gradbena dela pri razširitvi občinskega vodovoda je dobila tvrdka Tönies za 422.056 din. Podpore so dobili gasilsko društva Trbovlje 9.000, Klek 2.000, Rudnik 2.000, Sv. Katarina 1.000 din, sadjarska podružnica 500, čebelarstva 500 in kmetijska 1.000 din. Za obnovo po povodnji razdelila vodovoda v Gabrskem se da za nabavo cevi 15.000, ostale stroške bodo krili prizadeti sami. Posestnikom pri Sv. Marku in Sv. Katarini se prispeva k napeljavi elektrike iz Hrastnice 10.000. Priznali so milostno pokojnino 300 oin mesečno dolgoletni kuharici mladinske kuhinje Suščevi, Pusta Ivanu v Lokah prispeva občina k popravilu ceste 5.000 za popravilo ceste na Sv. Planino pa tudi 5.000. Vrtinar Kuhar bo dobival letno 2.000 za urejanje parka pred občinskim domom. Občinske ceste so v slabem stanju, vendar ni denarja za popravilo, ker se je vse porabilo in še več, kot je bilo v proračunu, za pospravljanje razdejanja po povodnji. Za obvezno telesno vzgojo so se ustanovili na občini trije odseki, ki bodo to vodili in urejevali.

Mesa so pojedili v Trbovljah meseca septembra od 85 goved, od teh je bilo 49 prve, 29 druge in 5 zadnje vrste.

Občinstvo se ponovno opozarja, da ne zahaja v bližino vojaških naprav, prav tako, da pusti v miru in ne kvari raznih priprav pri mostovih. Vojaštvo ima stroga navodila za uporabo orožja in lahko nastanejo strahotne posledice za ljudi in imovino, če bi se kdo svaril ne držal.

KULTURNI OBZORNIK

Najvišje priznanje Mohorjevi družbi

Govor bana dr. M. Natlačen v Celju

»Narod, ki ne časti svojih slavnih mož, ni vreden, da se mu rode«. Tako je napisal naš veliki Slomešek. Se bolj kot za poedinega zasluznega moža velja ta misel za Slomeškovo znamenito ustanovo — Družbo sv. Mohorja! Družba sv. Mohorja je za življenje in razvoj slovenskega naroda gotovo vsaj tolikšnega pomena kot katerikoli veliki mož, ki je kdaj z darovi svojega uma in srca bogatil našo duhovno zakladnico in pospeševal naš narodni razvoj. Kajti sile poedince — pa četudi je velmože — so vključene v minljivo telesnost in omejene po ozkih mejah življenjske dobe. Družba sv. Mohorja pa živi iz roda v rod, zbira misli in dognanja cele množice učenjakov in umetnikov in je danes ob svojih osemdesetih letih bolj obdarjena z mladostnimi močmi ter ima bogatejša načrta, kakor jih je imela v onih letih, ki pomenijo pri posamezniku višek moči in delavnosti.

Družba sv. Mohorja je slavna že po svojem začetku in plemeniti po svojem rodu. V bližini starodavne Gospe Svete in vojvodskega prestola, v Celovcu je bila rojena in sam svetniški Slomešek jo je priključil v življenje. Še preden je zaživel, ji je bilo odločeno izredno poslanstvo, da naj namreč slovenskemu narodu ohrani jezik in krščansko omiko in ga dviga k pravi sreči in časti. Za zavetnika ji je Slomešek določil blagovestnika sv. Mohorja iz Ogleja, ki je prižigal luč krščanstva Slovincem od Jadranskega morja do Blatnega jezera. Prve korake v svet sta Mohorjevi družbi usmerjala znameniti kulturni delavci Anton Janežič ter veliki buditelj koroskih Slovincov Andrej Einspieler. Ves čas svojega življenja je zbirala in se zbira Družba okoli sebe najboljše mojstre uma in peresa, da ji pomagajo pri povzdigi verskega duha in narodne zavesti med Slovinci. Najboljši slovenski pesniki in pisatelji, znanstveniki vseh strokov, gospodarstveniki, mladinski ljubitelji in narodni organizatorji so ji bili zvesti pomočniki in so po svojih močeh zastopali njeno poslanstvo, tako da se bleste na platnicah in v kazalnih Mohorjevih knjig imena največjih Slovincov.

S svojim vzvišenim namenom in z lepim slovesom svojih glasilnikov si je Mohor. družba hitro utrla pot med slovensko ljudstvo. V nobenem mestu in v nobeni vasi na Slovenskem ni neznanka. Odprta so ji vrata bogate mestne hiše, pa tudi duri borne hribovske kočice. Resni gospodarji se ob nedeljskih popoldnevih zatopijo v njene knjige, da se ob njih seznanjajo z gospodarskim in kulturnim napredkom. Zanimive zgodbe Večernice leto za letom trkajo zlasti na srca naše mladine, odpirajo ji pogled v svet in jo navdušujejo za vse dobro in lepo. Našim otrokom od sreče žare nedolžne oči, ko jim matere prebirajo mladinske knjige, ki jim jih je podarila Mohorjeva družba. Vsi verni Slovinci pa črpajo iz njenih knjig potrdilo in poglavitve svojega krščanstva. Vsakemu Slovincu je Mohorjeva knjiga ljuba prijateljica. S knjigami, ki so v večjem številu razširjene po vsem slovenskem svetu in zaradi nizke cene vsakomur dostopne, je bila zadnjih 80 let in je tudi danes Družba sv. Mohorja najuspešnejša učiteljica in

duhovna oblikovalka slovenskega naroda. Njena zasluga je predvsem, da je naše ljudstvo na tako visoki stopnji izobrazbe, da bi nas zaradi tega mogli zavidati tudi največji narodi s staro kulturo. Že 80 let opravlja Družba zvesto svojo nalogo, ki ji jo je dal ustanovitelj Slomešek, da namreč poučuje in vzgaja Slovence, tudi potem, ko že odrastejo soli.

Družba sv. Mohorja je naiprej in naipopolneje družila v svojih vrstah vse Slovence in vsaj v tej obliki ustvarila naš davni in nikdar uresničen ideal Zedinjene Slovenije. Ko so nas v preteklosti ločile politične meje in nas razdvajale tuje sile, nas je v narodno skupnost vezala vsaj Mohorjeva družba. V najpreprostejšem človeku je budila slovensko zavest, da ni klonil pred tujo veličino in se vtupil v tuji miselnosti. Vedno je bila kazalo našega prepričanja in naše zavednosti, kot je to najlepše povedal njen marljiv sodruhin dr. Jakob Sket z besedami: »Mohorjevih udov število je verskega in slovenskega duha merilo. Zato gotovo ni bil zgolj primer, da je imela največ članstva ravno v letu 1918., ko je iz trpljenja pod tuji jarmom in iz preizkušnje svetovne vojne vzplamtelo vsenarodno gibanje ob majski deklaraciji. In čeprav so nadaljnji burni časi močno ovirali poslanstvo Mohorjeve družbe v nekaterih obrobni slovenskih predelih, je kljub temu ali pa prav zaradi tega seznam udov Družbe sv. Mohorja tudi danes verna podoba slovenstva. Še posebne zasluge pri ohranjanju narodne zavesti ima Mohorjeva družba, ker je našla niena knjiga pot tudi za našimi izseljenci v tuje okolje daljnih dežel, kjer jim budi spomin na dom in jim pomaga ohranjevati materni jezik.

80 let je preživela Družba sv. Mohorja, pa je vendar še vedno mlada. Njen program se ni izpremenil; še vedno opravlja iste naloge, kot jih je imela ob svoji ustanovitvi; zvesta svojemu namenu vzgaja ljudstvo v smislu katoliških verskih načel, skrbi za njegovo umsko in srčno izobrazbo ter s tem najuspešneje dela za obstoj in napredek slovenskega naroda.

Ob letošnem Družbinem slaviu, ko stopa že v deveto desetletje svojega nad vse uspešnega in za naš narod nad vse koristnega delovanja, mi je posebno ljuba naloga, da morem tudi v imenu državne oblasti izreči Družbi priznanje za veliko in neprecenljivo kulturno delo, ki ga je dolgih 80 let opravljala med slovenskim narodom. Kot viden znak priznanja in zahvale so kraljevi namestniki na predlog ministra prosvete blagovolili s kraljevim ukazom z dne 1. avgusta 1940. št. 2891. odklikovati Družbo sv. Mohorja z redom sv. Save I. reda.

Ko izročam to visoko odklikovanje Družbi sv. Mohorja v Vaše roke, to je v roke njenega sedanjega predsednika, izrekam najlepše čestitke ter izražam priskočno željo, naj Družba sv. Mohorja tudi vse prihodnje čase z največjimi uspehi dela za kulturni napredek slovenskega naroda, da bo izobražen, zaveden, pravno zdrav in svoboden, zvesto vdan Bogu in svojemu kralju, trdno stal kot močan stebel naše ljubljene jugoslovanske države.

Nekaj načelnih misli k razstavi Neodvisnih

»Nekolikokrat so že razstavili v Ljubljani, saj so nam že dobro znani, vendar še premalo. Predvsem jih nekateri umetnostni kritiki premalo poznajo.« — (Mp. »Jutro«, 19. X. 1940, št. 245, str. 4.)

Te besede, ki jih je zapisal najbrž član »Neodvisnih« v reklamnem odstavku ob priliki otvoritve njihove razstave, naj bodo nekaj motto v pričujočo kritiko, ki pa nima namena ocenjevati samo te, sedaj vršene se razstave, marveč bo poizkušala rešiti nekoliko načelnih umetnostnih problemov, ki so se sprožili ob delu »Neodvisnih«, njihovem pisanju in o njihovem pojavu sploh. Umetnost »Neodvisnih«, kakor nam jo pokaže razstava v Jakopičevem paviljonu, njihova pot v Zagreb, govor predsednika gosp. S. Kregarja ob priliki otvoritve razstave, predgovor v katalogu zagrebske razstave, so namreč takega značaja, da je dolžnost kritika slovenske umetnosti, da zavzame do teh pojavov jasno in načelno stališče.

Predgovor v katalogu zagrebske razstave nam je v stanu dobro odkriti ideološko-umetnostno usmerjenost in mišljenje »Neodvisnih« in si ga bomo zatorej nekoliko približje ogledali. Ko se je pred časom privikrat pojavilo ime »Neodvisnih«, je marsikdo, ki spremlja razvoj naše moderne umetnosti, bil začuden nad nenavadnim priimkom skupine umetnikov, posebno še, ko je razločno tuje vplivano delo gozilo dati pojmu naslova nekorektno vrednost. V predgovoru nam »Neodvisni« to reč razložijo takole: Ime so vzeli po francoskem primeru, ker so pri svojih sredstvih izražanja uporabili »francosko gledanje«. Dalje piše v tem, na nesmiselnostih tako bogatem predgovoru, da so se »Neodvisni« združili v kolektiv, ker so prišli do prepričanja, da bolj pospešuje rast in vrednost umetniško kolektivno delo v ateleju in na skupni razstavi, kakor skrajno individualno iskanje, ki skoraj vedno vodi v tako stanje, od koder vodi pot še samo v lažno umetnost in v čisto miselno sestavljanje brez srca. Premislimo nekoliko to razlogo geneze in delovanja »sodobne slovenske umetnosti«, ali kakor bi jo pravilneje nazvali »francosko gledajočega kolektiva«, ali — če jo dopolnimo s popravkom hrvaškega kritika v »Obzorju« — »hrvaško-transponirano« francosko gledajočega kolektiva. Naslov so torej vzeli po francoskih »Neodvisnih«. Med te bi lahko šteli Matissa, Van Gogha, Cézannea, Senratta, Utsila, G. Braquea itd. Kakor je znano, so to protagonisti francoske in sploh evropske moderne umetnosti ter spadajo gotovo med največje genije, kar jih je rodila Evropa v 19. stoletju. Najznačilnejša poteza teh velikanih duha je bila prav njihova izrazita individualnost, njihova do skrajnosti samostojna in samotna pot, njihov odpor do vsega obstoječega, akademskega v umetnosti, ter njihovo iskanje za novimi problemi v likovni umetnosti. Vsa zase je ustvaril svoj svet popolnoma novih vprašanj v umetnosti in s tem dal možnost vrstam generacij, da jih dokončno realizirajo in razvijejo. Brez umetnosti teh »Neodvisnih« bi ne bilo umetnosti (vsaj literarno-teoretične) našega »francosko gledajočega kolektiva«, kakor sam priznava. Vendar nekaj pa naši »Neodvisni« zavrnejo! Individualno pot! Da vodi skoraj vedno v »lažno umetnost in v čisto miselno sestavljanje brez srca«. Čudovito umovanje, vredno blede sence francoske umetnosti v Jako-

pičevem paviljonu! Ime so si vzeli na posodo, tudi umetnost, potem pa so vrgli kamen v tistega, čegar veličina je bila prav osebnost, brez katere bi ne bilo ne Van Gogha, ne francoske in ne evropske moderne umetnosti! Torej tako je stvar s francoskimi »Neodvisnimi«! Ker so šli vsak svojo individualno, recimo »skrajno« individualno pot, so začeli v svet lažne umetnosti in pa umetnosti, ki nastaja brez srca. Tako je logika »francosko gledajočega kolektiva«, ki si je vzela tudi priimek »Neodvisni«. Torej ne individualne umetnosti, ki je edina porok, da se umetnost sploh razvija, marveč »francosko«, »nemško« ali kateri koli gledanje, ali z drugo besedo posnemanje. Toda ker vemo, da je umetnost francoskih »Neodvisnih« velika, tako velika, da se da primerjati z največjimi umetnostnimi epohami v razvoju zapadnoevropske umetnosti in da je to umetnost rodilo prav do skrajne meje individualno pojmovanje, moramo po logični nujnosti svet lažne umetnosti in brezsrčnega miselnega sestavljanja pripisati le še »posnemovalni« umetnosti ali pa raznim »kolektivom« najrazličnejših gledanj.

Sicer pa, čemu posegamo po primerih, ki so daleč od poljane slovenske likovne umetnosti. Tudi mi imamo neodvisne umetnike, ki pa so se zadovoljili s skromnim nazivom impresionisti. Jakopič, Vesel, Stern, Grohar, Jama so slovenski »neodvisni«, so tisti umetniki, ki so v glavnem le na podlagi lastne individualnosti dosegli to, da so doleteli neznano umetnostno provinco predstavili svetu in da so slovensko Moderno dvignili na nivo evropske kvalitete. Tudi naši impresionisti so poznali vsa važna evropska umetnostna središča, vendar so jih obiskovali in »gledali« s slovenskimi očmi, le skozi prizmo lastne individualnosti in brez vsakršnih tujih navednic. Tako se je rodila slovenska moderna umetnost v lastnem iskanju, v izgovarjanju lastne osebnosti in tako ni nobeno čudo, da so dunajski kritiki odkrili v njihovi razstavi »slovensko« noto. Kajti tim bolj je umetnik individualen (predpostavljam kvaliteto), tem bolj je slovenski, tem bolj je v stanu položiti v sliko, plastiko, arhitekturo, osnovno noto svojega naroda. To je neizpodbitna resnica, nasproti kateri »Neodvisni« s svojim »francoskim gledanjem« ne morejo postaviti ničesar drugega, kakor svoja slabokrvna dela v Jakopičevem paviljonu. Zatorej odklanjaj vsakršno tuje gledanje in le prečiščena umetnostna individualnost naj bo porok za zdrav in kvaliteten razvoj slovenske umetnosti. Poglejmo, kako gleda na umetnost, tujo in našo, naš klasični in umetnik evropske kvalitete Rihard Jakopič. Takole pravi o umetniški individualnosti obiskovalcu: »Umetnik celo mora biti individualen, ker je velik po tem, kar da iz sebe, in ne po tem, kar vzame iz svoje dobe.« (»Obisk«, str. 115. DLS, L. XI.) To so besede človeka, ki je zastavljal v njihovo resničnost vse svoje delo, o katerem pa je danes menda že odveč govoriti, kolikšne umetnostne vrednosti da je. Sicer pa to (namreč kvaliteta Jakopičevih dela in vseh naših impresionistov) naposled ni prav nič čudnega. Poglejmo — ko smo poglavje o individualnosti že dovolj jasno očrtali — kakšen je bil svet umetnosti impresionistov. V zavesti, da more le lastno iskanje roditi uspeh, in sicer iskanje, ki je iskreno, neposredno in brez »literature«, so se obrnili tudi, kar je silno važno, k najbolj neposrednemu in najiskrenejšemu slikarskemu predmetu,

Angleški protiletalski top večjega premera.

ŠPORT

Odmevi s sijajne jugoslovanske in slovenske zmage v Zagrebu

Zmaga jugoslovanskega nogometa nad nemškim preteklo nedeljo v Zagrebu, je povzročila mnogo debate v vseh jugoslovanskih športnih vrstah in se še ni poleglo navdušenje naših športnikov nad tako lepim uspehom našega športa. S tem uspehom se je naš nogomet močno dvignil ter se postavil v vrsto najboljših nogometnih enajstoric v Evropi. Nekoliko moti naše letošnje nogometne uspehe zadnje srečanje z Romunijo, ki je izpadlo neugodno za nas: kljub temu smo z rezultati letošnjega leta lahko zelo zadovoljni. Če upoštevamo še uspehe druge garniture, smo odigrali letos osem mednarodnih tekem, od katerih smo štiri izvajali v svojo korist, dosegli pa smo dva remisa in dva poraza, razmerje golov pa je 13:8 v našo korist.

Po podatkih blagajnika je bilo na tekmi največ 15.000 gledalcev, kajti prodanih je bilo le 11.500 vstopnic; če se upoštevajo one vstopnice, ki so se izdale brezplačno, dalje ogromno število zastojnikov, potem število 15.000 ni moglo biti prekoračeno. Kasirali pa so 282.750 dinarjev kar je prav čedna vsotica.

Nekateri nemški listi pripisujejo nedeljski neuspeh nemške reprezentance nepopolni zasedbi. (Zamenjan je moral biti odličen napadalec Conen) in pa majhnemu igrišču Concordije, kjer se nemško moštvo ni moglo razviti ter ni moglo s potrebnim zanosom igrati.

Da so Slovenci sposobni za skupno igro

so nam zopet enkrat dokazali naši juniorji, ki so odpravili hrvaško reprezentanco s tako prepričevalno zmago, da je vsak dvom o naši juniorski premoči popolnoma izključen. Za slovenski nogomet je največje priznanje pisanje hrvaških listov, ko ugotavljajo, da je bila naša juniorska ekipa tudi v skupni igri boljša od nasprotne ter da je v vsakem pogledu nadkrilila svoje tovaršice iz banovine Hrvatske. K tej stvari bi pripomnili samo to, da smo morali večkrat zavračati trditve, da Slovenci sploh nimajo smisel za skupno igro in da so sposobni samo za take športe, kjer pride posameznik do veljave. Če smo prvi v državi v hokeju na ledu, če imamo primat v odbojki, zakaj bi ne bili sposobni za nogomet. V nedeljo so pa naši juniorji samo odgovorili vsem onim, ki so namenoma ali zaradi nepoznanja naših zmognosti odrekli slovenskim športnikom njihove sposobnosti za skupno igro.

Velike konjske dirke v Ljubljani

Ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen je prevzel pokroviteljstvo velikih konjskih dirk, ki

k slovenski zemlji. Slovenska krajina je oživela na njihovih platnih. Tista krajina, ki s svojimi lepimi neprestano spremlja slovenskega človeka. Sončni zahodi, prvi mrak, pomladanska jutra, oblaki, drevje, sonce, to so bili njihovi znani in tisočkrat doživeti rekviziti. Slovenci kmet je s svojo ljubljeno zemljo izpregovoril besedo, ki je našla odmev v sorodnem sreću. To je bila snov, ki je že sama po sebi jamčila za uspeh. Poglejmo pa sedaj svet »Neodvisnih«! Kokočno, z gesto veleumestnih sinov so »vrgli« v našo provinco absintsko pobarvani svet pariških salonov, predmetih in mordenkega življenja. Tu si Degasova balerina zavezuje čevlje, tam je prekrizal o brezdellju roke Picassov jev artist. Harlekin vodi konja, ki se je nenadoma znašel v čudnem, nedomišljenem prostoru, ki pa je menda potreben zato, ker ga je pač Francoz tako »videl«. Modelke se z gestami veleumestnih lutk odpočivajo na kanepijah, tu pa tam jih obišče Cézanneov igralec kart ali kaj podobnega, zato, da potem vsi trije gredo nekam v Arkadijo ali pa v pariško predmestje. Tudi surrealistem je tu, vendar ne po srčni — marveč po »francosko gledajoče« potrebi! Ni čudno torej, da za vsem tem panoptikumom, ki ni bil nikoli do dna doživet, zlepa ne boš srečal celoga človeka, marveč le prazno okostje, kakor tulec bube, potem ko jo je zapustil iskrič se metulj. O tem nesmiselnem poseganju za tujimi miljejem, ki je pristen le za človeka, ki ga sam vsak dan doživlja, je izrekel tudi Rihard Jakopič svojo sodbo, ki sicer ni bila namenjena »Neodvisnim«, pa vendar zadene njihovo umetnost v polno. Takole pravi v svojem zborniku: »Jaz se končno tudi našim mladim generacijam čudim, da se jim zdi za njih ustvarjanje ostraže veleumest tako nujno potrebno...« Nato se obrne do domače zemlje: »Glejte, toliko pesmi je priklopilo iz nje, v tolikih umetninah se je izoblikoval njen obraz — v raznih časih drugače, v žaru raznih osebnosti. In jaz verjamem, da se bo razodevala še in še, v novih podobah, ker le to vodi pot ustvarjalčevega duha, za danes in v bodoče.« (Jakopičev zbornik, str. 50.) To so besede pravega umetnika in velikega človeka, zasajene na zrellem gledanju umetnostnih problemov, ki po svoji resničnosti absolutno odtehtajo nedomišljene programe najrazličnejših »gledanj«. — (Dalje.) Dr. S. Mikuz.

jih priredi Kolo jahačev in vozačev v Ljubljani na stadionu SK Hermesa dne 10. in 12. novembra. S prevzetjem pokroviteljstva teh dirk je g. ban pokazal veliko skrb in zanimanje naših državnih oblasti za gospodarsko panogo naše živinoreje in pa tudi športa.

Program je naslednji:

Prvi dan.

1. Internacionalna kasaška dirka. — Nagrada 4000 din (2000, 1000 in štiristo) od Kola jahačev in vozačev v Ljubljani za 4 do 12 letne konje vseh krajev. Heat — vožnja. Proga 1600 m, distančni drog 160 m. Za vsakih 7.500 din — 30.000 in od teh za vsakih nadaljnjih 30.000 20 m doklade. Popusti: Majden 20 m, konjem kmečke reje 20 m, konji ki v letu 1940 še niso zmagali 20 m. Prijavnina 60 din.

2. Jahačna točka.

3. Velika dirka dravske banovine. — Nagrada 3000 din (1.300, 800, 500 in štiristo) od g. bana dravske banovine dr. Marko Natlačen za 3 do 12-letne jugoslovanske konje, kateri lastniki in vozniki so iz dravske banovine. Proga 2.100 m. Za vsakih 2000 din 20 m doklade, za vsakih 500 din 20 m meetings doklade. Popusti: 3 letnim 20 m, majden 20 m, konjem kmečke reje 20 m, 3 in 4 letnim, ki še niso pridirkali 500 din 20 m. Prijavnina 50 din.

4. II. Heat-vožnja.

5. Jahačna točka.

6. Velika dirka mesta Ljubljane. — Nagrada 2500 din (1000, 750, 450, 300). Za vsakih 750 din 20 m doklade, za vsakih 500 din 20 m meetings doklade. Proga 210 m. Popusti: 3 letnim 20 m, majden 20 m, konjem kmečke reje 20 m, 4-letnim konjem, ki še niso pridirkali 500 din 20 m, 3-letnim konjem, ki še niso pridirkali 300 din 40 m. Prijavnina 50 din.

7. Jahačna točka.

8. Event. Heat-vožnja.

9. Spominska dirka Rudolfa Waren Lippitta. — Nagrada 4000 din (2000, 1000, šeststo in štiristo) od Kola jahačev in vozačev v Ljubljani za 3-letne in starejše konje vseh krajev. Proga 2800 m. Za vsakih 2000 din do 20.000 in od teh za vsakih nadaljnjih 20.000 din 20 m doklade. Popusti: 3-letnim 20 m, konjem kmečke reje 20 m. Prijavnina 50 din.

Začetek dirke ob 14.

Spored drugega dne in določbe za dirke približno prihodnjice.

Pred tekmo Italija: Madžarska in ljubljene športne Italije Meazza

Italijanski nogomet ter zlasti njihov zvezni kapitan ima sedaj izredno mnogo dela in seveda tudi skrbi, saj mora sestaviti reprezentanco, ki bo nastopila dne 1. decembra v Genovi proti Madžarski. V tej sezoni bo italijanska drž. enajstnica šele privikrat stopila pred javnost in zato vlada zanjo še prav veliko zanimanje. Zvezni kapitan Pozzo je doletel dva dni za skupni trening in sicer 14. in 28. novembra, ki bo v Florenci. Prav točno se namreč še tudi ne ve, katere igralce bo kapitan pozval na te skupne treninge. Govorijo, da bodo notranji trio tvorili Piola, Gabetti in Bertoni.

Prav posebno pa se veselijo italijanski športni krogi, da se bo njihov ljubljeneec na nogometnem polju Meazza zopet pojavil na igrišču. Slavni mednarodni igralec namreč že dve leti počiva, in več časa sploh ni mogel gibanja s svojo nogo. Vsi italijanski zdravniški specialisti so se trudili, da bi tega odličnega nogometaša čimprej ozdravili z vsemi mnogimi in nemogočimi kurami, kar vse pa ni oost pomagalo. Končno so nekateri profesorji predlagali operacijo kateri se je Meazza radevolje podvrgel. In ta se je posrečila. Meazza je že toliko okrevljal, da je že nastopil v rezervi, pri kateri je igral 45 minut. Že samo njegov nastop je zadostoval navdušenim športnikom, da bo še lahko zastopal svoje klubске in državne barve.

Kdaj bo svetovno nogometno prvenstvo?

V Curihi je pod predsedstvom Italijana Commendatore Maura zasedala kontrolni komite FIFA (mednarodne nogometne zveze). Te se je udeležil še dr. Bauwens za Nemčijo. Eichler in dr. Schriker pa sta zastopala Švicco. Rešili so nekaj nevažnih administrativnih zadev, potem so pa napravili važen sklep glede prihodnjega svetovnega prvenstva v nogometu. Glasom tega sklepa se bo moglo vršiti prihodnje prvenstvo šele osemnajst mesecev po končani sedanjih vojni. Vsekakor pa bo o tej stvari sklepala končnovaljavna širša seja zveze.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Slov. table-tenis zveza sporoča, da bo seja upravnega odbora v sredo dne 6. nov. ob 20 v prostorih SK Mladike. — Zaradi važnosti seje prosimo sigurne udeležbe. — Tajnik.